

SAĞLIK KURUMLARI YÖNETİMİ

YÖNETİM DÜŞÜNCESİ

ÖĞR.GÖR.ŞEYDA ÇAVMAK

DERSİN AMACI:

Bu dersin sonunda öğrenciler:

- Yönetim düşüncesinin gelişimini açıklayabilecek
- Bilimsel yönetimi tanımlayabilecek
- Yönetimle ilgili temel kavramları açıklayabilecek
- Sağlık yönetimini diğer yönetim alanlarından ayırt edebilecek
- Sağlık yönetiminin temel işlevlerini sıralayabilecek

Yönetim

Yönetim; belirlenen amaçlara ulaşmak için insan ve diğer kaynakların planlı, örgütlü ve koordineli biçimde kullanılması sürecidir.

Yönetimin 5 Temel Unsuru:

1. Amaç
2. İnsan
3. Kaynak
4. Süreç
5. Koordinasyon

📌 Önemli Nokta: Yönetim bir süreçtir, tek bir eylem değildir.

Yönetim Düşüncesinin Tarihsel Gelişimi

1. Endüstri Öncesi Yönetim Anlayışı

Yönetim uygulamaları insanlık tarihi kadar eskidir. Mısır, Sümer ve Babil medeniyetlerinde büyük ölçekli yapıların inşası, tarımsal organizasyonlar ve askeri yapılanmalar belirli bir yönetim anlayışını gerektirmiştir.

Bu dönemde yönetim:

Otorite temellidir.

Merkeziyetçi yapıdadır.

Yazılı kurallardan ziyade geleneksel normlara dayanır.

2. Klasik Yönetim Yaklaşımı (Sanayi Devrimi Sonrası)

Sanayi Devrimi ile birlikte:

- Üretim hacmi artmış,
- İş bölümü ve uzmanlaşma ortaya çıkmış,
- Yönetim sistematik hale gelmiştir.

Öncüler:

Frederick W. Taylor → Bilimsel Yönetim

Henri Fayol → Yönetim Fonksiyonları

Max Weber → Bürokrasi Modeli

Temel Özellik:

İnsan faktörü ikinci plandadır; verimlilik ve mekanik organizasyon ön plandadır.

Klasik Yönetim Anlayışı

Bilimsel Yönetim
Yaklaşımı (Fredick
Winslow Taylor)

Yönetim Süreci
Yaklaşımı (Henry
Fayol)

Bürokrasi
Yaklaşımı (Max
Weber)

KLASİK VE NEOKLASİK ÖRGÜT KURAMLARI

3. Neo-Klasik (Davranışsal) Yönetim Yaklaşımı

Klasik yaklaşımın insanı ihmal etmesine tepki olarak doğmuştur.

Temel Varsayım:

Örgüt bir sosyal sistemdir ve insan bu sistemin en önemli unsurudur.

Öncüler:

Elton Mayo (Hawthorne Çalışmaları)

Abraham Maslow (İhtiyaçlar Hiyerarşisi)

Douglas McGregor (X-Y Teorisi)

Bu yaklaşım:

- Motivasyon
- İş doyumunu
- Liderlik
- Grup dinamikleri
- gibi kavramları ön plana çıkarmıştır.

4. Modern Yönetim Yaklaşımı

- 1950 sonrası gelişmiştir.

Sistem Yaklaşımı

- Örgüt; birbirine bağlı alt sistemlerden oluşan bir bütündür.

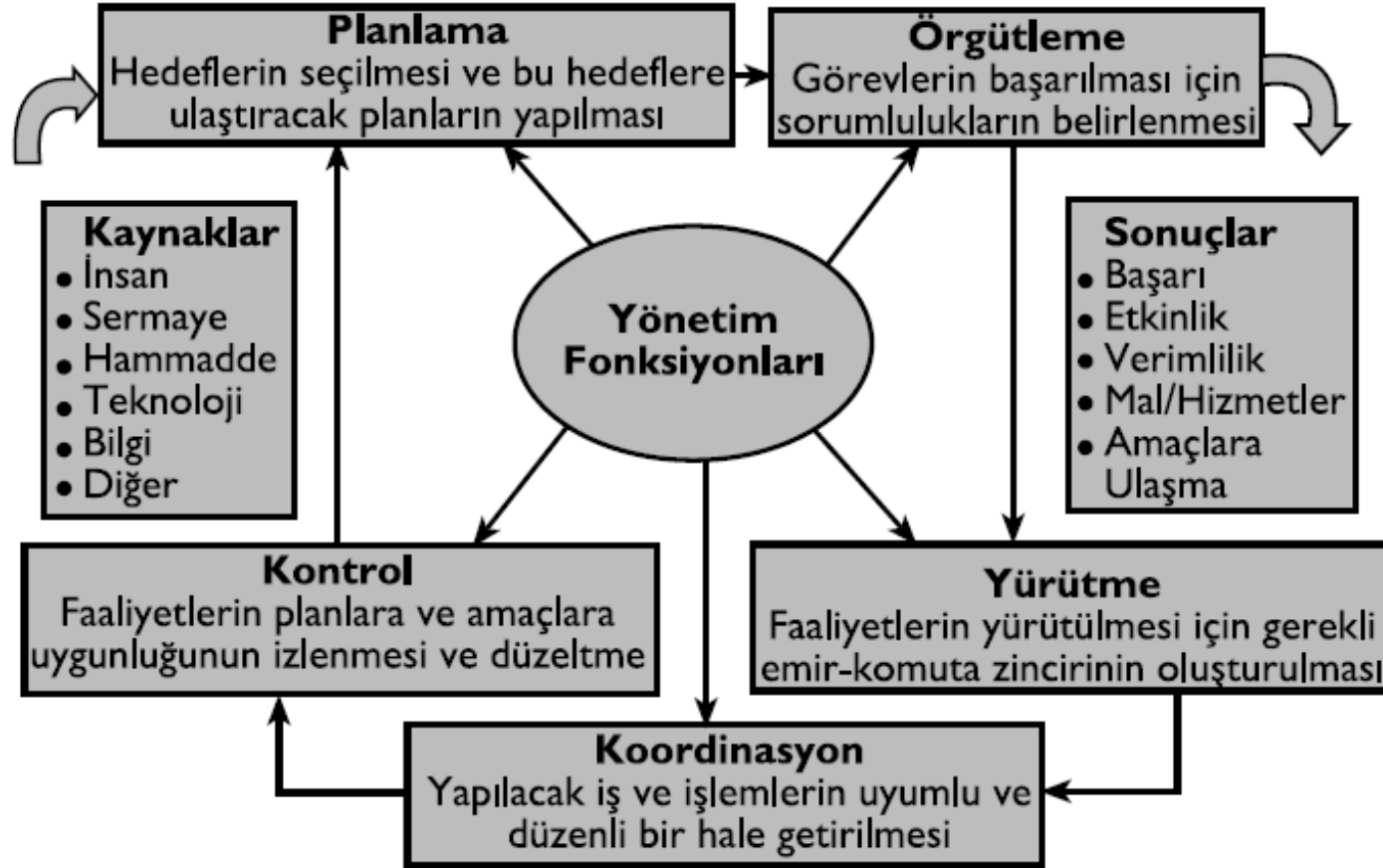
Durumsallık Yaklaşımı

- Tek bir doğru yönetim modeli yoktur. Yönetim uygulamaları örgütün bulunduğu çevre ve koşullara bağlıdır.

YÖNETİM KURAMLARI

Neo-Klasik Yönetim Kuramları	Modern Yönetim Kuramları
<ul style="list-style-type: none"> • İnsan ilişkileri kuramı • X ve Y kuramı 	<ul style="list-style-type: none"> • Sistem yaklaşımı • Durumsallık yaklaşımı

YÖNETİMİN FONKSİYONLARI

Şekil 3.4: Yönetim Fonksiyonları ve Yönetim Süreci

Planlama:

Geleceğe yönelik amaç belirleme ve bu amaçlara ulaşma yollarını tasarlama sürecidir.

Planlama Türleri:

- Stratejik Planlama (3-5 yıl)
- Operasyonel Planlama
- Taktik Planlama
- Proje Planlama
- Kriz Planlaması

Yönlendirme

Çalışanların motive edilmesi ve örgütsel hedeflere yönlendirilmesidir.

- Liderlik
- Motivasyon
- İletişim
- Karar verme

Örgütlenme:

Yetki, sorumluluk ve görev dağılımının belirlenmesi sürecidir.

Temel Unsurlar:

- İş bölümü
- Hiyerarşi
- Koordinasyon
- Denetim aralığı

Formel yapı (resmi örgüt şeması)

İnformel yapı (gayri resmi ilişkiler)

Denetim

Planlanan ile gerçekleşen performansın karşılaştırılmasıdır.

Aşamalar:

1. Standart belirleme
2. Performans ölçme
3. Karşılaştırma
4. Sapmaları belirleme
5. Düzeltici önlem alma

Modern Yönetim Kavramları

- ◆ Stratejik Yönetim

Uzun vadeli hedef belirleme ve kaynak tahsisi.

- ◆ Kanıta Dayalı Yönetim

Bilimsel kanıt + yönetici deneyimi + paydaş beklentisi.

- ◆ Toplam Kalite Yönetimi

Sürekli iyileştirme ve hasta odaklılık.

- ◆ Yönetişim

Hesap verebilirlik + şeffaflık + katılımçılık.

✦ Yönetim = işleri yapmak

✦ Yönetişim = doğru işleri belirlemek

SAĞLIK YÖNETİMİ NEDİR?

Sağlık Yönetiminin Ortaya Çıkışı

Sağlık sektörünün:

- Çok disiplinli yapısı
- Hizmet ağırlıklı olması
- Kamusal niteliği
- Yüksek maliyetli olması nedeniyle sağlık yönetimi ayrı bir disiplin haline gelmiştir.

SAĞLIK YÖNETİMİ

Sağlık Yönetiminin Tanımı:

Sağlık yönetimi; birey ve toplumun sağlık ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sağlık hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, yürütülmesi ve denetlenmesidir.

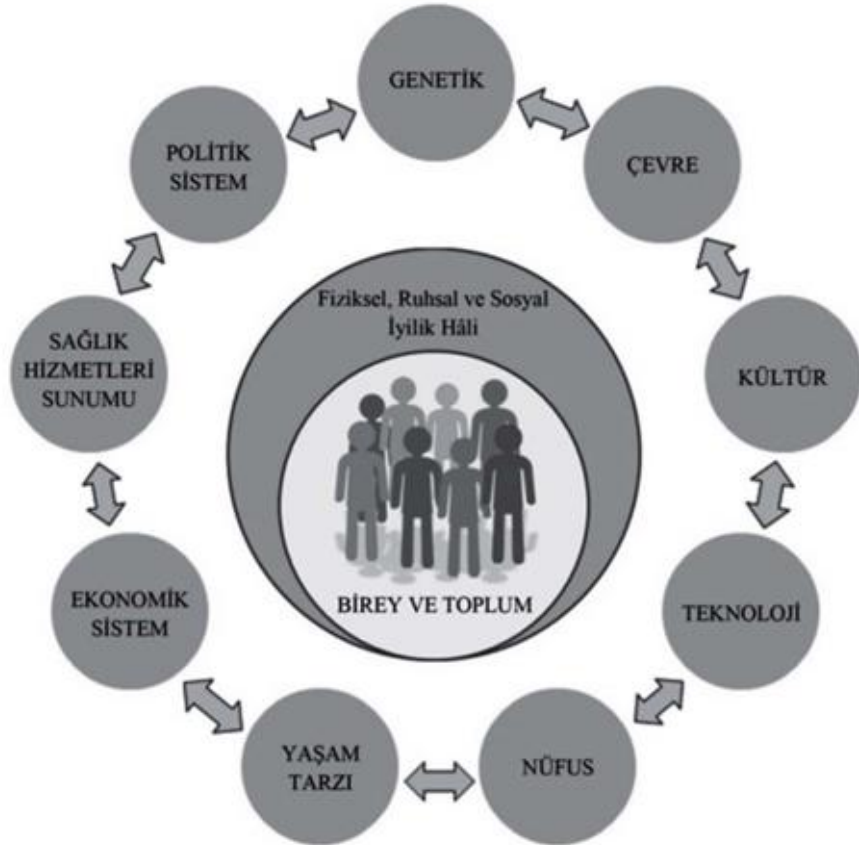
Diğer bir tanımlama ile toplumun sağlık ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla;

- Planlama
- Örgütlenme
- İnsan kaynaklarını yönetme
- Yönlendirme
- Denetim
- Koordinasyon süreçlerinin yürütülmesidir.

SAĞLIK YÖNETİMİ

Sağlık Yönetimini Farklı Kılan Özellikler

1. Hizmet Niteliği

- Soyut
- Depolanamaz
- Eş zamanlı üretim-tüketim
- Heterojen

2. Mesleki Özerklik

- Sağlık alanında 100'den fazla uzmanlık alanı bulunmaktadır.

3. Paternalist Yapı

- Hekim merkezli karar verme kültürü.

4. Bilgi Asimetrisi

- Hizmet sunan ile alan arasında bilgi dengesizliği vardır.

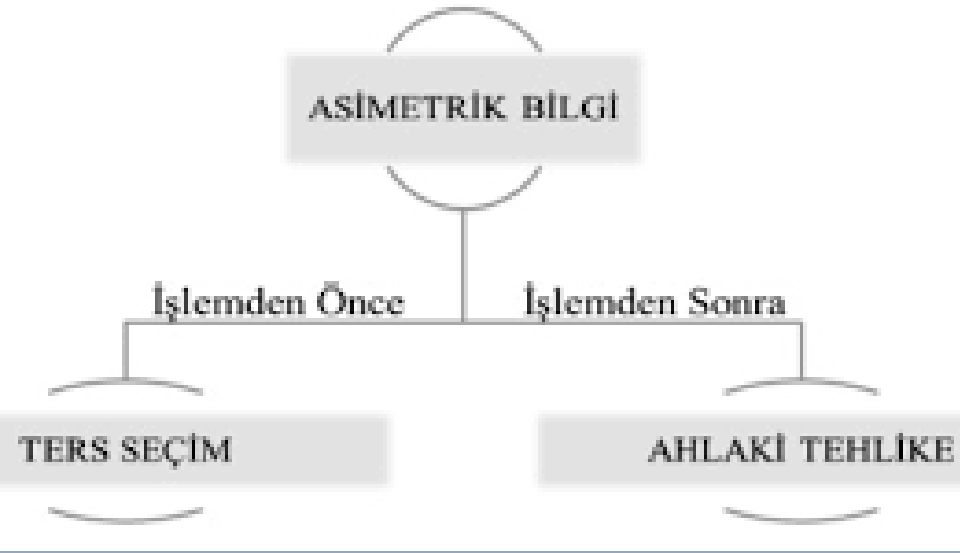
5. Sunucu Tarafından Oluşturulan Talep

- Talep çoğu zaman hizmet sunucu tarafından şekillendirilir.

6. Ahlaki Tehlike

- Sigorta sistemlerinde aşırı kullanım riski.

Sağlık Hizmetlerinin Ekonomik Özellikleri

◆ Bilgi Asimetrisi

- Hasta ve hekim arasında bilgi dengesizliği

◆ Sunucu Tarafından Oluşturulan Talep

- Talebin sağlık profesyoneli tarafından şekillendirilmesi

◆ Ahlaki Tehlike

- Ahlaki Tehlike, sözleşmenin düzenlenmesinden sonra taraflardan birinin davranışını diğerinin zararına etki edecek şekilde değiştirmesi riskidir.

📌 Sağlık hizmeti ne tamamen piyasa malıdır ne tamamen kamu malıdır.

Sağlık Yönetiminin Temel İşlevleri

- Planlama
- Örgütlenme
- İnsan Kaynakları
- Yönlendirme
- Denetleme
- Karar Verme

SAĞLIKTA ÖLÇÜM VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ

- Sağlık yönetiminde ölçüm kritik önemdedir.
- Hastane Performans Göstergeleri:
 - Yatak işgal oranı
 - Ortalama yatış süresi
 - Gross ölüm hızı
 - Net ölüm hızı
 - Postoperatif ölüm oranı
 - Enfeksiyon oranları
- Epidemiyolojik Ölçütler:
 - Prevalans: Belirli zamanda mevcut vaka sayısı
 - İnsidans: Belirli sürede yeni vaka sayısı
 - Bu göstergeler sağlık planlamasının temel veri kaynağıdır.

Genel Akademik Değerlendirme

- Yönetim ölçüm temellidir.
- Sağlık yönetimi çok disiplinli bir alandır.
- Planlama ve örgütleme sağlık sisteminin omurgasıdır.
- Sağlıkta ekonomik, etik ve mesleki boyutlar iç içedir.

ÖRNEK SORU

Sağlık hizmetleri piyasasında görülen “sunucu tarafından oluşturulan talep” hangi nedene bağlıdır?

- A. Ahlaki tehlike
- C. Aşırı hizmet
- E. Erişim kolaylığı
- B. Bilgi asimetrisi
- D. Yetersiz hizmet

**BAŞLAMANIN
EN İYİ YOLU
KONUŞMAYI
BIRAKIP
HAREKETE
GEÇMEKTİR.**

Walt Disney

TEŞEKKÜRLER

Sunu Başığı

Şeyda ÇAVMAK
seydacavmak@cag.edu.tr